

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA NNE

015/1

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 1

(For Both School and Private Candidates)

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2012

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C na D zenye jumla ya maswali matano.
2. Jibu maswali yote
3. Kila swali lina alama 20

maktaba.tetea.org

1. Chagua jibu sahihi katika maswali (i) – (x) kisha andike herufi yake katika kijitabu chako cha kujibia.

(i) "Na tumekuteremshia mawaidha ili uwabainishie yaliyoteremshwa kwao..." (16:44). Kutokana na aya ya hapo juu, Mtume (s.a.w) alitekeleza maagizo ya Mwenyezi Mungu kwa njia ipi?

- A. Alifanya kazi ya kuwafasiria masahaba wake aya moja ndani ya kitabu cha Mwenyezi Mungu.
- B. Aliwabainishia baina ya halali na haramu katika yaliyoteremshwa ndani ya kitabu cha Mwenyezi Mungu.
- C. Alikuwa hafundishi masahaba wake mawaidha yaliyoteremshwa ila baada ya kuwabainishia na kuwawekea wazi aya zilizoteremshwa kabla.
- D. Aliweka wazi baadhi ya sharia na aya za Qur'an ambazo bado hazijafasiriwa.
- E. Aliandika kwa mkono wake Qur'an yote tangu mwanzo hadi mwisho.

Jibu: B

Sababu: Mtume (s.a.w) alitekeleza jukumu la kufasiri na kuwabainishia Waislamu mambo ya Qur'an, hasa baina ya halali na haramu.

(ii) Kazi kuu ya Sunnah ya Mtume (s.a.w) katika aya ipi kati ya zifuatazo?

- A. "Mola wetu! Tumeyamini uliyoyateremsha na tunamfuata Mtume basi tuandikishe miongoni mwa mashuhuda" (3:53).
- B. "Basi simamisheni Sala na toeni Zaka na mtiini Mwenyezi Mungu na Mtume wake..." (58:13).
- C. "Enyi mlioamini! Mtiini Mwenyezi Mungu na mtiini Mtume na wenye mamlaka juu yenu..." (4:59).
- D. "Na tumekuteremshia mawaidha ili uwabainishie yaliyoteremshwa kwao..." (16:44).
- E. "Ewe Mtume! Wafundishe masahaba wake aya za Qur'an moja baada ya nyingine..." (16:44).

Jibu: D

Sababu: Sunnah inalenga kufasiri na kubainisha yaliyoteremshwa kwa msaada wa aya kama ilivyoelezwa katika Qur'an.

(iii) "Sunnatullah" kama ilivyotumika katika Qur'an ina maana ya

- A. Sheria za Mwenyezi Mungu katika maisha ya Waislamu.
- B. Kanuni za Mwenyezi Mungu zinazotawala ulimwengu.
- C. Adhabu ya Mwenyezi Mungu kwa watu waovu.
- D. Sheria ya Kiislamu iliyotangazwa na Mtume.
- E. Tabia ya maisha ya Muislamu mtiifu.

Jibu: B

Sababu: Sunnatullah ni kanuni za Mwenyezi Mungu zinazotawala ulimwengu na kuathiri maisha ya viumbe vyote.

(iv) Maudhui ni aina ya Hadith ambayo

- A. Inapingana na Qur'an.
- B. Wapokezi wake wote ni watu wenye msimamo mzuri katika Uislamu.
- C. Sanadi yake imekamilika kuanzia mwanzo mpaka mwisho.
- D. Wapokezi wake ni waadilifu licha ya kuwa na upungufu wa kuhifadhi.
- E. Ina Matini ya uongo.

Jibu: A

Sababu: Maudhui ni hadithi za uongo zinazotungwa na watu wenye nia mbaya au kupingana na Qur'an.

(v) Bi Aisha mke wa Mtume alipoulizwa juu ya tabia ya Mtume alijibu: "Tabia yake ilikuwa ni Qur'an." Kauli hii ina maana kuwa

- A. Hakuna tofauti baina ya Sunnah na Qur'an.
- B. Mtume ndiye Mfasiri wa Qur'an.
- C. Mtume alikua akisoma Qur'an kila wakati.
- D. Mtume alikuwa akiishi kwa mujibu wa Qur'an.
- E. Huwezi kufuata Qur'an bila ya Sunnah ya Mtume.

Jibu: D

Sababu: Tabia za Mtume zilikuwa kwa mujibu wa Qur'an, akitekeleza mafunzo yake kwa vitendo.

(vi) Wachunguzi wa Hadith wamezikataa hadith zote zinazomtaja msamaha wa Mwenyezi Mungu kwa aliyefanya madhambi makubwa katika maisha yake kutokana na

- A. Mapokezi yake.
- B. Sanadi yake.
- C. Matini yake.
- D. Udhaifu wake.
- E. Kufichwa kwake.

Jibu: C

Sababu: Matini ya hadithi yoyote yenye upungufu au kupingana na Qur'an hukataliwa.

(vii) Hadith za Sunnah zinazolingana na hadhi ya Qur'an ni

- A. Qudus
- B. Mutawatir
- C. Sahihi Bukhari na Muslim
- D. Nabawiyy
- E. Sahihi Muslim.

Jibu: B

Sababu: Hadith Mutawatir ni zile zilizopokelewa na watu wengi na zina sifa zote za usahihi.

(viii) Kasema Mtume: "Mtu anayechukua kamba na shoka lake akaenda msituni kutafuta kuni..." Hadith hii inatufundisha kuwa

- A. Kufanya kazi kwa juhudi ni wajibu kwa Waislamu.
- B. Ni Sunnah kutumia pesa ulizojitafutia kwa kununulia chakula.
- C. Kufanya kazi ya mikono kumehimizwa sana na Mtume.
- D. Mtume anachukua sana watu wanyonge.
- E. Kufanya kazi ni kujitegemea.

Jibu: E

Sababu: Hadith hii inahimiza juhudi na kujitegemea kwa bidii.

(ix) Katika kipindi cha Masahaba mojawapo ya matatizo yaliyotatuliwa kwa kutumia hadithi za Mtume (s.a.w) ni

- A. Pale Waarabu katika mikoa mingi walipotaka kutoa Zakat.

- B. Bibi Fatma (r.a) alipodai mirathi ya baba yake.
- C. Zilipotokea tofauti za usomaji wa Qur'an kati ya masahaba.
- D. Mzozo wa kuandama kwa mwezi baina ya nchi na nchi.
- E. Kufuta mwelekeo wa Kibla.

Jibu: C

Sababu: Usomaji wa Qur'an ulitofautiana, hivyo hadithi zilitumika kusahihisha masuala hayo.

(x) Kigezo kilichotumika kuhakiki historia ya wapokezi wa hadithi ni

- A. Ukweli wa ucha Mungu wao.
- B. Kusilimuliwa kwao.
- C. Umri na elimu yao.
- D. Ushirikiano wao na Mtume.
- E. Utii wa Mungu wao.

Jibu: A

Sababu: Ukweli wa ucha Mungu wa wapokezi ulikuwa msingi wa kuaminiwa kwao.

2. Chagua kifungu cha maneno kutoka orodha B kinachoendana na kifungu cha maneno kutoka orodha A. Andika herufi ya jibu sahihi pembeni ya maneno kutoka orodha A.

Orodha A:

- (i) Hakika sisi ndio tulioteremsha mawaidha haya (hii Qur'an) na hakika sisi ndio tutayahifadhi. (86:24).
- (ii) Hebu mwanadamu atazame chakula chake (80:24).
- (iii) "Ewe mwanangu! Hakika milema kinaenda ndani ya kumbamiza mwamba. Basi fikiria, mwanae". (37:102).
- (iv) "...Basi muamini Mwenyezi Mungu na Mtume Wake, aliye Nabii Ummi ambaye humuamini Mwenyezi Mungu na maneno Yake. Na mfuatani yeye mpate kufuzu. (7:158).
- (v) "... Wala mbegu hatabebwa mzigo wa mwingine... (39:7).
- (vi) "Enyi mwanadamu! (Shetani) asikutieni katika fitnaa, kama alivyoitoa wazee wenu katika pepo..." (7:27).
- (vii) Uteremsho wa kitabu hiki haina shaka kuwa umetoka kwa Mola wa walimwengu (32:2).
- (viii) "...Kwa hakika wanaomuogopa Mwenyezi Mungu ni wale wataluma...(35:28).
- (ix) Tutakasoumaa (Tutakasoumaa) wala hutasaaha. Ili adhibiti Mwenyezi Mungu; Yeye anajua yaliyo dhahirini na yaliyofichika. (87:6-7).
- (x) "Na hakika kilichoteremshwa kwayo - wahyi nadhio cha kufaa; na si kitabu cha kufaa..." (59:23).
- (xi) Suratul 'Alaa (96:2).
- (xii) "...ni Mola wako atakayekuficha kama na kipatapo kalafi..." (97:5).
- (xiii) "...Muislamu kwa kipata muundo..." (97:6).
- (xiv) "...Hata kipote kuo mwanakijiji. (97:6).
- (xv) "... Mfalme mtakafuu mwenye nyamlale Mola wa sasa amani mwenye kujibwai mtengenezaji wa wakati mwenye manane... (59:23).

Orodha B:

- A. Njia anazotumia Mwenyezi Mungu kufundisha mawaidha.
- B. Uthibitisho kuwa Qur'an ni muongozo wa mwanadamu.
- C. Mwenyezi Mungu (s.a.w.) ni kigezo cha Waislamu.
- D. Qur'an haitangalii na matakwa ya mwanadamu.
- E. Mwenyezi Mungu hakutambuliwa kwa awamu zote za fiqhi pekee.
- F. Malaika Jibril.
- G. Ganadamu hauna kiwango kinachotofautiana.
- H. Qur'an na njia pekee za mwanadamu kufahamu.
- I. Al Furqan.
- J. Siku ya Malipo.
- P. Jabal Hirah.
- Q. Kushuka kwa Qur'an.
- R. Majina ya Allah.

Majibu:

- (i) A
- (ii) B
- (iii) H
- (iv) C
- (v) D
- (vi) J
- (vii) E
- (viii) G
- (ix) F
- (x) R

3. Panga vipengele vya (a), (b), na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki. Andika herufi na namba tu zinazohusika katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) Mwenyezi Mungu ametaja sifa zake tukufu katika Suratul A'laa (87:1-5) kama ifuatavyo:

- (i) Kisha Akafanya mikavu yenye kupiga weusi.
- (ii) Na Akakiadaria (kila jambo jambo lake) na Akakiongoza (kufanya jambo hilo).
- (iii) Litukuze Jina la Mola wako aliyemtukufu.
- (iv) Na aliyeotesha ndisha (malisho).
- (v) Aliyeumba (kila kitu na) akakitengeza.

(b) Mtazamo wa Uislamu juu ya maana ya dini unaelezeka kama ifuatavyo:

- (i) Uislamu ndio dini pekee inayoletwa mwanadamu faraja na furaha kwa sababu imetumwa na Allah (s.w) aliye mjuzi na mwenye hekima.
- (ii) Dini isiyokuwa ya Allah (s.w) humeleleza mwanadamu kwenye maisha ya upotovu wenye dhiki na dhuluma.
- (iii) Hivyo, tafsiri ya makafiri kuwa dini ni imani juu ya Mungu muumba si tafsiri sahihi.

(iv) Dini ziko nyingi lakini Uislamu ndio dini pekee inayoridhiwa Allah (s.w) kama Qur'an inavyosisitiza: "Bila shaka dini mbele ya Allah ni Uislamu." (3:9).

(v) Dini ni mfumo wa maisha anaoufata mwanadamu katika kuendesha maisha yake ya kila siku ya kibinasi na ya kijamii.

(c) Surat Tyn kama ilivyofasiriwa katika Qur'an:

(i) Je! Allah si hakimu muadilifu kuliko mahakimu wote?

(ii) Basi ni lipi likapulo kukadhibisha malipo baada (ya kuona hayo)?

(iii) Bila ya shaka tumemumba mwanadamu kwa umbo lililo bora kabisa. Kisha tukamrudisha kuwa chini kuliko walio chini.

(iv) Ila wale wenye kuamini na kutenda mema, watakuwa na ujira usioikwisha (unaendelea maisha).

(v) Naapa kwa Tini na Zaituni. Na kwa mlima Sinai. Na kwa mji huu (wa Makka tukufu).

Majibu ya vipengele vya (a), (b), na (c):

(a) (iii), (v), (iv), (ii), (i).

(b) (v), (i), (iv), (ii), (iii).

(c) (v), (iii), (ii), (iv), (i).

4. Jibu maswali yafuatayo kwa ufupi kwa kuandika majibu yako katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) (i) Nini maana ya Fiqh?

Fiqh ni elimu inayohusiana na sheria za Kiislamu zinazojumuisha maadili, ibada, muamala, na jinai, kwa lengo la kuelekeza Waislamu katika maisha yao ya kila siku.

(ii) Taja mataopo mawili ya Fiqh.

- Fiqh ya ibada.
- Fiqh ya muamala.

(b) Eleza kwa kifupi nguzo mbili za swala zinazotekelezwa kwa kusomwa katika kisimamo na kabla ya kutoa salamu.

- Kusoma Suratul Fatiha.
- Tashahhud ya mwisho kabla ya kutoa salamu.

(c) Fafanua mambo mawili tu ambayo humfanya Muislamu kufanikisha lengo la swala.

- Kujua maana ya maneno anayoyasoma wakati wa swala.
- Kuwa na unyenyekevu na kujizuia na mambo yanayoweza kuharibu swala.

(d) Elezea tofauti iliyopo kati ya kiasi cha zakat kwa mkulima aliyeotesha mazao yake kwa mvua za msimu na mfugaji wa ng'ombe.

- Kiwango cha zakat kwa mkulima aliyeotesha kwa mvua ni 10% ya mavuno.

- Kiwango cha zakat kwa mfugaji ni kulingana na idadi ya mifugo.

(e) Elezea tofauti iliyopo kati ya muda unaostahiki kutoa zakat ya mazao ya shambani na muda unaostahiki kutoa zakat ya mali ya Biashara.

- Zakat ya mazao ya shambani inatolewa mara baada ya mavuno.
- Zakat ya mali ya biashara hutolewa baada ya kukamilisha mwaka wa kiislamu.

(f) Elezea maana ya swaumu na lengo lake katika Uislamu.

Swaumu ni kufunga kula, kunywa, na matendo mengine yanayovunja fungu kwa muda maalumu kwa ajili ya kumcha Mwenyezi Mungu. Lengo lake ni kujifunza subira na kujizuia.

(g) Zakatul-fitr ni nini? Taja makundi mawili ya watu wanaostahiki kupewa Zakatul-fitr.

- Zakatul-fitr ni sadaka ya chakula inayotolewa kabla ya swala ya Eid.
- Makundi mawili: Maskini na wasiojiweza.

(h) Orodhesha ibada mbili za Hija ambazo Haji anazifanya au kuzitembelea na kisha toa maelezo ya ibada hizo kwa ufupi.

1. Kutufu Al-Kaaba: Kuhusisha mizunguko saba kuzunguka Al-Kaaba.
2. Kusimama Arafat: Hili ni tendo la lazima linalofanyika siku ya Arafat.

(i) Ibada ya Hija hufanyika katika maeneo manne maalumu (matakatifu). Taja maeneo hayo.

- Al-Kaaba.
- Safa na Marwa.
- Arafat.
- Muzdalifa.

(j) Taja vikwazo viwili vya ndoa kwa mume muoaji.

- Kuoa mwanamke wa familia yake ya karibu (mahram).
- Kuoa mwanamke aliyeolewa na mume mwingine.

(k) Kwa mujibu wa sheria ya Kiislamu mke aliyepewa talaka hutakiwa kufanya nini kabla ya kuruhusiwa kuolewa tena?

- Ni lazima afanye eda, ambayo ni kipindi cha kusubiri baada ya talaka.

(l) Elezea maana ya haki katika Uislamu.

Haki ni kuzingatia maadili, usawa, na kuheshimu watu na mali zao kwa mujibu wa mafundisho ya Qur'an na Sunnah.

(m) Taja aina nne za vipawa alivyopewa mwanadamu vinavyomtofausha na mnyama.

- Akili.
- Maadili.
- Ufahamu wa hali ya juu.
- Uwezo wa kuwasiliana kupitia lugha.

(n) Ainisha njia mbili ambazo zitasababisha mtu wa Kiislamu kuhesabiwa kuwa ni haramu kwa mujibu wa sheria.

- Kufanya ushirikina.
- Kukataa kutekeleza nguzo za Kiislamu.

(o) Shahada ndiyo kiingilio cha Uislamu kutoka kwenye dini nyingine yeyote; hivyo shahada ya kweli ni lazima ithibitike katika sehemu tatu. Elezea kwa kifupi sehemu mbili.

- Kumwamini Mwenyezi Mungu pekee bila mshirika.
- Kumkubali Mtume Muhammad (s.a.w) kama mtume wa mwisho wa Mwenyezi Mungu.

5. Chagua neno au kifungu cha maneno (i) – (xxx) ili kukamilisha kauli (a) – (o) kwa usahihi. Maneno au vifungu vya maneno vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

(a) Dhana ya ___ ni kuwa ulimwengu na vyote vimeumbwa tu na hakuna maelezo ya kuwepo kwake.
Jibu: Allah (s.w).

(b) Kwa mujibu wa Qur'an asili ya maumbile yote ulimwenguni ni ___ na ___ ili kufikia lengo la kuumbwa kwao.
Jibu: Mussa (a.s) na Kutubia.

(c) Nabii Adam (a.s) ni ___ wa kwanza hapa duniani.
Jibu: Adam (a.s).

(d) Ibilisi alikataa kutii amri ya Allah (s.w) ya kumsujudia Adam (a.s) badala yake ___ na ___ kwa kosa lake.
Jibu: Ibilisi na Firauni.

(e) ___ sanamu la sura ya kiume na ___ sanamu la sura ya kike lilikuwa miongoni mwa miungu.
Jibu: Miungu ya masanamu na Swuaa.

(f) ___ waliokuwa miongoni mwa waliokolewa kwa ___ waliangamizwa.
Jibu: Nuhu (a.s) na Gharika.

(g) Nabii ___ alitumwa kwa watu wa ___ waliokuwa maarufu.
Jibu: Saleh (a.s) na Ad.

(h) Makafiri walimwambia Nabii ___ ___ walioamini.
Jibu: Ibrahim (a.s) na Lut (a.s).

(i) Nabii ___ na ___ walitokea kupigwa mawe katika harakati za kufikisha ujumbe.
Jibu: Hud (a.s) na Saleh (a.s).

(j) Mji wa ___ katika nchi ya Hijaz alipokuwa akiishi ___ ulifanywa kuwa makao makuu ya harakati za kuhuisha Uislamu.

Jibu: Makka na Muhammad (s.a.w).

(k) Nabii ___ alitumwa kulingania Uislamu katika ___.

Jibu: Musa (a.s) na Firauni.

(l) Makafiri wa ___ walikusudia kuzima nuru ya Uislamu.

Jibu: Makka.

(m) Mikataba ya Aqabah ilifungwa baina ya ___ na ___.

Jibu: Muhammad (s.a.w) na Ansar.

(n) Mwenyezi Mungu aliwasaidia waumini katika vita vya ___ kwa ___.

Jibu: Badr na Malaika.

(o) ___ aliteuliwa kuwa Khalifa wa pili kwa kuwaongoza Waislamu kama ___.

Jibu: Umar bin Khattab na Mtume Muhammad (s.a.w).